

HUMANITAS

(TESTVÉRISÉG)

A JÁNOSRENDI SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTI:

AZ UNIO □ TAGJAIBÓL ALAKITOTT SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

CUPRINSUL

Comunicat oficial.

Fr.: O. B.: Lanțul

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fr.: Dr. L. F.: Despre arta regală

Fr.: Dr. E. J.: Contribuțiuni la istoria francmasoneriei maghiare din sec. XVIII.

„Clădim liberi templul umanității“

Fr.: Dr. L. B.: Ce e adevărul în jurul raselor umane?

Francmasoneria din țară.

Știri din lumea mare.

TARTALOM

Hivatalos közlemény

B. O. tv.: A lánc

Dr. F. L. tv.: A királyi művészetről

Dr. J. E. tv.: Adatok a XVIII. századi magyar szabadkőművesség történetéhez

„Az emberiség templomát szabadon építjük“

Dr. B. L. tv.: Mi az igazság az emberi fajok körül

Belföldi szabadkőművesség

Hírek a nagyvilágból.

INHALT

Amtliche Mitteilung

Br.: O. B.: Die Kette

Br.: Dr. E. J.: Daten zu der Geschichte der ungarischen Freimaurerei des XVIII. Jahrhunderts.

„Den Tempel der Menschheit wollen wir frei bauen“.

Br.: Dr. L. B.: Was ist die Wahrheit um die menschlichen Rassen.

Freimaurerei im Inlande.

Nachrichten.

Szabdkőműves-irodalom

Balassa József: Kossuth Amerikában. 250 P.

Balassa József: A szabdkőművesség története. 1— P.

Balassa József: A szabdkőművesség kézikönyve. (Káté.) I. Inasfok 150 P.

II. Legényfok. 1— P.

III. Mesterfok. 1— P.

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Humanitas” kiadóhivatala utján.

DENTAL-DEPOT Dr. BLATTNER

ORADEA

Strada Dr. Aurel Lazar No. 4.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kiadó!

Kiadó!

HUMANITAS

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

A V. E. N. É. M. D.

A tiszteletreméltó és feledhetetlen emlékezetű elődök fáradozásai nyomán 5886 év november havában megvilágosított

UNIO t.: és t.:□.:.

fennállásának ötvenedik évfordulóját ünnepli

ebben az esztendőben. A becsületes munkában és a szk. eszmékért vivott nemes küzdelmekben gazdag ötven év megünneplésére segítségül hívunk és szeretettel várunk minden jó szk. t-t, aki a M. L. N. R. fennhatósága alatt dolgozó JÁNOSRENDI SZÖVETSÉG tagjai közé tartozik, de meghívunk és szeretettel várunk bármely más főhatóság alatt dolgozó minden jó t-t, aki az Unio munkáját az eltelt ötven év alatt érdeklődéssel figyelte és megtisztelő jelenlétével a mi ünnepünket még bensőségebbé, még magasztosabbá óhajtja tenni.

1936 évi november havában,

a megvilágosítás ötvenedik évfordulóján, ünnepi diszmunkát tartunk az UNIO szentélyében előre gondosan kidolgozott program szerint. Kérjük mindazokat, akik egyénenként résztvenni kívánnak ünnepi munkánkon és az azt követő vakoláson, kegyeskedjenek

érkezésük időpontját legkésőbb 1936 november hó 1-ig közölni velünk,

hogy megfelelő szállásról gondoskodhassunk számukra. A t pp érdemes Fm tt-it kérjük, hogy ugyanerre az időpontra név és számszerint közöljék a p-ukból résztvenni szándékozókat, kikre nézve ezzel az egyéni jelentkezés fölöslegessé válik. Ugyanerre az időpontra kérjük mindazokat, kik ünnepi munkánkon felszólalni kívánnak, hogy ebbeli óhajukat szintén sziveskedjenek velünk közölni. A részletes programot a diszmunka pontos dátumával idejében közölni fogjuk.

Cluj, 1936 évi szept. hó 20-án.

Ü.:! Ü.:! Ü.:!

UNIO t.: és t.: páholy.:
főmestere, világosságai
továbbá

valamennyi mester, legény és tanonc-tagja.

A lánc

Irta: B. O. tv.:

A lánc, amelyet alkotunk, oly széles,
hogy mind az öt világrész belefér
s az eszméink oly dúsak, oly zenélők,
hogy vig tavasszá enyhülhet a tél,
hát mi okozza mégis, hogy olyan fáradt
és viszhangtalan körülöttünk a táj?
s az élet, melyet megszébbíteni vágyunk,
mért oly beteg és mérthogy egyre fáj?

A haladás, mit oly szent áhitattal
hirdetgetünk, mért nincs? S velünk mi van?
legendás álmok tüzével szivünkben
Don Quijotte-ok vagyunk mindannyian?
mért oly kopár a lelkünk mély hitével
megmunkált föld? Miért nem kél ki magunk?
Hát nagy szavakkal játszó bamba gyermek,
vagy elátkozott álmodók vagyunk?

Nem! Láncunk, melyet alkotunk, oly széles,
hogy mind az öt világrész belefér
s az eszméink oly dúsak oly zenélők,
hogy vig tavasszá enyhülhet a tél;
hát ne tegyünk másokat felelőssé
a kudarcért: mibennünk van az ok,
ha győzni tudnak kristálytisza célon
fennhéjázó és sötét frázisok!

A zavarosban lelketlen halászók
oly gyilkos módon fognak össze mind,
hogy azt, aki rajtuk áttörni vágyik,
foglyul ejti egy acéllabirint,
mi meg csak állunk jószándékra várva
s az ajkunk halk varázsigt morog,
hát csoda, ha a naivitáson győznek
a vakmerők, a nyers kalandorok?

Vessük le a mimóza-palástot
s a szent tüzzel, mely lelkünkben lobog,
kovácsolódjunk zuzhatatlan fallá
s álljunk, miként dönthetetlen oszlopok;
hisz őket csak az önérdék feszíti,
bennünket pedig égi láz hevit,
egy lendület! és játszva mind letörjük
a démonok minden bilincseit!

Ha mi is mint ők, oly mód összefognánk,
kétségtelen a végső diadal
s akkor — de csak akkor! — felzendülhet
boldog derüvel ajkunkon a dal:
„A lánc, amelyet alkotunk, oly széles,
hogy mind az öt világréész belefér
s az eszméink ol dúsak, oly zenélők,
hogy vig tavasszá enyhülhet a tél“.

Ó, enyhüljön már tavasszá a tél!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Kir.: Műv.: -ről

Elmondotta a CONCORDIA és HORIA □□-nak 1936. évi
június hó 20-án tartott közös János-ünnepi munkáján
Dr. F. L. tv.:

Két szó van előttem. Megsimogatom, fel-fel dobom, játszom vele. Egy főnév és egy melléknév. A főnév az »anya« után talán a nyelv legszebb szava: a »művészet«. Benne van minden, amiért érdemes élni. Benne van, ami az embert felemeli a durva rögtől s felviszi csillagos magasságok felé, a szellem békés birodalmába. Benne van minden szépség és minden összhang, amit a költők színes és forró szavakba álmodtak, festők vászonra leheltek, szobrászok márványba faragtak, zeneszerzők a zengő hang szárnyain a világba küldtek. Benne van a szépségre szomjas emberi lélek üdítő itala. Benne van a tudat, hogy többek vagyunk az egyszerű állatnál, mert a test szükségletein kívül ki tudjuk elégíteni lelkünk kiirthatatlan vágyódását a szép után.

Ez a magasztos főnév »művészet« kap hozzá méltó büszke jelzőt s lesz belőle »királyi művészet«. Nem lesz több általa, mert a művészet értéke nem attól függ, hogy király-e, vagy koldus, aki gyakorolja. De a szuverén főnévhez hasonló rangu jelző illik. Két szuverén hatalom került

itt össze két szóban. A kettő közül a művészet a hatalmasabb, mert királyok születnek és meghalnak, ám a művészet halhatatlan.

Örök élet vár a királyi művészetre is, mely a mi szimbolikus nyelvünk szerint magát a szakséget, a kőmivesi életfelfogást, életmódot, a kőmivesi eszmények összességét foglalja magában.

Pontosan meghatározni e fogalom lényegét nem tudta egy sem a szónokok hosszú sorában, akik évszázadok óta a földkerekség minden pontján kőmivesi összefüveteleken taglalgatták e két szó értelmét. Millió és millió beszéd hangzott el valamiről, amit szavakban kifejezni nem lehet. Csak rezdülő sejtésekkel érzi a szív, mi az királyi művészet.

Negativumokkal inkább megközelíthetjük. Tudjuk, hogy akit rosszakarat, bosszu, elfogultság, elvakultság, gyűlölködés vezet, az nem jár el a királyi művészet szellemében. Tudjuk, hogy aki megalázza embertestvérét, aki ellenséget lát benne, ha az más fajhoz, más valláshoz tartozik, más nyelven beszél, az nem fogta fel a királyi művészet értelmét akkor sem, ha öreg kőmives, akinek kötényén kopottra foszladoztak már a mesteri rózsák.

Nem azonos a királyi művészet az élet művészetével sem. Gondtalan, sima, zökkenők nélküli élete lehet sokaknak, akik napsütésben, fényben, bőségben élnek, de sohasem fogják megtudni, mi az a királyi művészet. És lehetnek mások, hányatott, viharvert életűek, akik gyötrelmek szikláinak között, gondok felhői alatt tengetik életüket, de vállukon ott ragyog a királyi művészet arany palástja, amely a lélekre derűt áraszt a legkinzobb megpróbáltatások idején is.

Am mindezek csak negativumok és meghatározást nem lehet rájuk építeni. Én azt hiszem, a királyi művészet igazi értelmét talán nem is fogjuk előbb felfogni, csak majd az utolsó órában, amikor a legtöbb bíró, a lelkiismeret előtt kell számot adnunk eltöltött életünkről. Mikor majd közeledik ez az utolsó óra, mikor a szem tükre megtörik, mikor a lélek elszállni készül s az öntudat utolsó, pislákoló szikrájának fénye mellett visszatekintünk elmúlt életünkre s alázat költözik azok szívébe is, akik míg éltek, gonoszak és gögösök voltak, — az utolsó órában, amikor megszólal a lelkiismeret azokban is, akikben addig néma volt, amikor meghallják szavát azok is, akik addig süketiséget színleltek hangja előtt, — az utolsó órában világos lesz majd előttünk a királyi művészet teljes értelme.

Akkor eszmélünk majd rá, hogy ami az ételben íz, a virágban illat, a gyümölcsben zamat, a csókban kéj, az volt a mi életünkben a királyi művészet.

Testvérek, ezt a poharat az örökkön élő királyi művészetre emelem, s azoknak üdvére, akikben mi, gyarló közkatonák, összpontosítva látjuk a legtöbb szks-i erényt, szeretett nagymestereinkre s Románia Nemzeti Nagypáholyára.

Adatok a XVIII-ik századi magyar szabadkőművesség történetéhez

I. Gróf Teleki József két levele fiához a szabadkőművességről.

Az alábbi két levelet Imre Sándor egyetemi tanár urnak köszönhetem, aki gróf teleki Lászlónak a Kegyenc irójának családtörténetével foglalkozott nevelésügyi szempontból. Ő találta e leveleket az Ardeali Múzeum cluji levéltárában. Gróf Teleki József a »Kegyenc« irójának nagyapja volt. Mindkét levele intést tartalmaz a fiához, gróf Teleki Lászlóhoz (a »Kegyenc« hasonnevű irójának apjához) a szabadkőművesség ellen. A levelek érdekesek szerzőjük személyén kívül azért is, mert belőlük látjuk, hogy egyes főuri körökben hogyan vélekedtek a szabadkőművességről.

I, Teleki József levele fiához, Lászlóhoz, Göttingába, 1786 március 15-én, Bécsből:

» . . . Tudod, édes fiam, hogy az írásban adott instrukcióm mellett felhivám tégedet az öcséddel együtt elindulástok előtt Szirákon, azt mondtam szóval, hogy teljességgel nem akarom, hogy egyitek is a freimaureri társaságba álljon, tudván, hogy Cordines uram az. (C. tanítója volt T. L.-nak). Erre mindaketten engedelmességeteket ígértétek. Mely szerint nagy kedvetlenséggel esék itten tudtomra, hogy te, mihely ide feljöttél, mindjárt egész erővel azon voltál, hogy még itt a freimaurerek közé állj és nem rajtad mult el, ha elmúlt. Tudod fiam, mit fogadtál, mikor a Bécsbe való feljöveteleddel oly nagyon megsértettél, hogy t. i. csak azt bocsássam meg, soha meg nem igyekezel bántani. E pedig még nagyobb megsértődésemre lett volna és van, mert az ifjúi éretlen szelesség volt, e pedig megátalkodott vakmerő indulatból és atyáddal való nem gondolásodból származott. Mely szerint jelentem, hogy ezen akaratodról letégy, mert egyfelől semmi szükséged reá nincs, mert se jobb, se tudósabb vagy okosabb az által, se pedig gazdagabb vagy egészségesebb az által minden bizonynal nem leszel, más felől pedig az én rendelésemet falban rugod. Azt bizony, édes fiam, tud meg, hogy én bizony szeretlek, de az én szeretetem nem vak és ha te olyan dologban az én kedvemet megszeged, amelyet én erővel meg nem akadályozhatok, bizony én nekem is vagyon módom olyan dologban a te kedvedet megszegnem s ezután is leszen, amelyben te engem meg nem akadályozhatsz, mert én bizony egy engedetlen fiamnál inkább tudom szeretni akárkinek annál jobb fiát. Emellett pedig az Ur Istennek áldását sem várhatod magadra. Mely dologról elvárom haladék nélkül igaz indulattal irandó válaszodat«.

Teleki László válasza nem került a kezembe; tartalma meglátszik az az apa következő leveléből:

II. Teleki József fiához, Pestről, 1786 szeptember 4.:

»Akarom nagyon, hogy abban a társaságban nem állottál és amint irod, nem is fogsz állani az én megegyezésem nélkül. Ezt kívánja a fiui szeretet és kötelesség és ezekkel egyben köttetett Isten áldása. Ha jó okait adhatod arra való vágyódásodnak, vagy inkább ha jó okait adhatnád, nem csak read nézve való megegyezésemet örömet adnám, hanem magam is veled együtt közükbe kész volnék állani. De édes fiam, amely argumentumokat vagyis inkább indító okokat te elé hozol, az csak jól gondolkodó gyermeknél se érne semmit, annyi-val inkább megérteszü embernél. Ha az a motivum, hogy egy Feder (götingai egyetemi tanár) egy... (nem tudom kibetűzni) etc. ezt cselekszi és gyönyörködik benne s szerencséjének tartja, hogy ezt cselekedte vagy cselekedhetette etc. — érne valamit, úgy nincs olyan hibás dolog, amelyet szépnek nem tehetnénk. Ugy az erkölcstelenséget a Dávid, a Salamon, a Julius Császár, a Henricus Ivus példájával, a vallástalanságot, isteni félelemnek megutálásával a Cherbury, a Tindal, Voltaire, Diderot, D'Argent, Frederic le Grand példájával jónak és tetszhetőnek tehetnők. Praejudiciis auctoritatis non laborat vir sapiens. Valaki még abba a társaságba állott, egyik se tudta előre vagy igen kevés, hogy miből áll. És így abból, hogy oda állott, levitásnál egyéb nem látszhatik ki. Ha már egyszer oda állott, az esküvése már annyira megkötheti, hogy a voxa szabadsága az által egészen elveszhetett. Ha pedig csak praesumptióból kellene is itélni azon szerzetről, rosszabb praesumptiót tehet ez ellen nem annyira az, hogy sok gazember és az emberi nemzet sepreje a leghíresebb logekban, mint Száldobosi a berliniben, vétetett bé, mert ez hibából és nem-ismerésből is megeshetett, mint az, hogy ilyen ember mocskai gyakran igen nagy tiszteletben vannak azon társaság előtt, amelyre leider! leider! leider! én is sok példákat tudnék mondani. Különben mikor haza jó az urfi, akkor is eleget beszélhetünk erről, mert itt már ritka tisztartó és kulcsár, aki az nem volna s gondolom, hogy már valamelyik lóvászom is az«.

II. Milyen volt a XVIII-ik századi szabadkőművesek munkája?

A szabadkőművesek szervezetét Sándor István, a XVIII. század nagy polihisztora (1756—1815) »Sokféle« című gyűjteményében a következőképen írja le: E gyülekezet mindenféle rendet magában foglal. A fejedelem, fő-ember és a mesterember *atyafiakká* válnak benne s kötelezik magokat egy-egy titoknak ki nem nyilatkoztatására, mely itt különös esküvés alatt reájuk bizatik. Azoknak száma, akik bevétetik magokat, nincs meghatározva, s mégis e titok mindazoknál, akik a Rendbe illendőképen nincsenek felvéve, még eddig mindég ismeretlen, vagy legalább még sem bizonyos senki, aki a Renden kívül vagyon, hogy azt ismeri.

E név Atyafi (Bruder) olyan nevezet, melyet minden Szabad Kőművesek váltva adnak egymásnak, mivel ők magokat mindnyájan, mint Szabad Kőművesek, hasonlóknak nézik. A szokások véghezvitelét, ame-

lyekre a gyülekezetben vigyáznak, az ő *Titkaik-ülésének* nevezik és ha szavuknak ebben hitelt adhatunk, ők e titkok által »minden jó erkölcsök elkövetésére vezéreltetnek«. A közbük való bejutás az ő nyelvükön a világosság meglátása; és profánoknak nevezik azokat, akik az ő gyülekezetükhöz nem tartoznak. Az asszonyi nemet gyülekezetükből teljességgel kizárják, hogy »azáltal egyszerre minden fecsegést és vetélkedést az ő kerületükből kitilthassanak«. Nem különben, hogy a rágalmazásnak elejét vehessék, s hogy gyülekezetüknek valóságos tárgyát gyanuba ne hozzák.

A Szabad Kőművesek Rendje különféle Lozsikban (páholyokban) van elosztva. E szó: Lozsi, jelenti azt a helyet, ahol a gyülekezet szokott tartani, s egyuttal azokat a tagokat, akikből a gyülekezet áll. Mindenik abba a Lozsiba tartozik, melybe felvétellett, mindazonáltal másba is bemehet, anélkül, hogy hivattatnék, sőt anélkül, hogy valaki ismerné és ekkor *látogató Atyafinak* neveztetik.

Mindegyik Lozsinak vagyon egy *Előljárója*, kit *Székmesternek* szokás nevezni és két *Vigyázója*.

Lozsit tartani annyit tesz, mint a rend titkos szokásainak ülésére egybegyülni. A *Lozsit felnyitni*: az ünneplést elkezdni, a Lozsinak e felnyitása csak akkor kezdődik, ha az összegyűlt Atyafiak meggyőződtek róla, hogy semmiféle profán nem látja őket. Ha azonban minden óvatosság mellett is egy vagy más profán a Társaságba befurta magát, tehát az első, aki észre veszi, felkiált: *esik az eső*, s a Rendnek minden foglalatosságai azonnal megszűnnek.

A Szabad Kőművesek akárhol akadnak össze, bizonyos jeleikről egymást megismerik, mire testük bizonyos mozdulása, bizonyos *illetés a kézadásban* és bizonyos szavak szolgálnak; e jelek, valamint szinte a garáditsok, (fokozatok), különfélék náluk, mert tudni való, hogy a Szabad Kőműves-ségben három garádits található, ugymint *Tanitványi, Legényi és Mesteri garádits*. Mind ezen jelek, melyek egyébként magukban apróságok, oly hamarsággal adatnak, hogy kivévén az Atyafiakat, mások soha észre nem veszik. Amikor gyűlést tartanak, minden Atyafi „*fejér bőrből való körül-ruhát* hordoz magán, mely hasonló módon pár szíjjal körül köttetik“. A Lozsinak a Tisztjei ezen a körül-ruhán kívül még a kőműveseknek más eszközeit is viselik, ugy mint „*a szeglet-mértéket, a tizirkalmot, a vakoló kalánt*“ s több efélet.

Az ujonnan felveendő tag sötét szobába hozatik be. Itt a neve, rendje, s hivatala felől megkérdeztetik, s mindene elvétetik, valamije aranyból, ezüsből, vagy más »bányásznából« nála található, ugymint órája, tobáktartója, csattjai, gombjai s több eféle. Azután a jobb térde meztelenné tétetik, az egyik czipelőjét pántofel módjára hátulról letepodtatják véle, »leg-ottan a szemei keszkenővel bé-köttetnek, s ilyen állapotban vagy egy óráig magánosan hagyattatik, s tulajdon elmékedéseinek által-adattatik«. Végre az Atyafi, akinek be-kell ötet a Gyülekezetbe hozni, a setét szobából elő-hozza, s a Lozsi ajtaján, mint Kőműves kopog. Belülről hasonló módon felelnek néki; ezek után az ajtó meg-nyilik, s »az Aspiránt béhozattatik«.

A Lozsi szobának a közepén »a padláson Salamon Templomának romladékai vannak ábrázolva«, melyeket háromszor egymás után körül-jártatnak a felveendő taggal és mivel a körül-járás közben a szemei szüntelen bekötve maradnak, azon vannak a többiek, hogy »körül-ruhájoknak

őszve-zuzásával szereztetett zörgés által őket ijedésbe hozhassák«. Utoljára a Székmeisterhez jut, aki karszéken egy óltár forma előtt üldögél, amelyen Sz. János Evangyelioma, egy szegletmérték és egy czirkalom fekszik. Itt levétetik szemeiről a keszkenő, s azon szempillantásban látja magát minden Atyafiaktól körülvéve, kik a meztelen kotzperdet (kardot) kezökben tartják, melynek a hegyét feléje fordították. Akkor a Beszélő Atyafi tudtára adja, hogy abban a Rendben, amelynek ő most tagja lesz, »semmi nem találkozik, ami a Vallással, az Orzággal és a jó erkölccsel ellenkeznék.« Annak-utánna a jobb térdével vánkosra térdepeltetik, s a czirkalomnak két hegye közül az egyiket a mellének a bal oldalára teszi; neki pedig a jobb kezét az Evangyéliomra kell tenni, s megigérni, hogy ő a Rendnek titkait soha nem akarja ki-nyilatkoztatni; s ha az esküt valaha feltörné, hatalmat ad, hogy a nyelve ki-vágattassék, a szive a testéből ki-szakasztassék, meg-égettessék, hamuvá tétessék s a levegőben elszórattassék. Minekutána ez meglett az Evangyéliomot megcsókolja, s a Székmeisternek a jobbára érkezik, kitől azonnal a körül-ruhát megnyeri, s a jeleket megérti, melyeket ugmint Szabad Kőműves Tanítványnak tudnia és esmérnie kellettik«.

Ha aztán *Szabad Kőműves Legény* leszen, csak némely formalitásoknak kell magát alávetnie, melyek nem olyan fontosak; de a *Mesteri gardádcso*t megnyerni, az már több ceremóniával jár. Egyéb képek között, melyek a *Mesteri Lozsiban* a padláson le vannak rajzolva, szemlélhetni egy koporsónak a képét is. A Szabad Kőműves Legénnyel, aki Mesterré készülni, háromszor körüljáratják a Lozsit: aztán egyszerre megragadják, arcát „fejér gyóltal, mely véresen néz ki“, befedik, az alatt valamennyi jelenlévő Atyafiak, Szabad Kőműves Mesterek a koczperdjeknek hegyét az ő testének tartják, s őtet ilyenképen egynéhány szempillantásig feküdni hagyják. Erre az első Vigyázó Atyafi a kezével háromszor tapsot üt, azonnal ki-ki az ő koczperdjét ismét hüvelyébe béteszti. Ezek után a Székmeister az újra felvett Mesterhez közelebb lép, kezénél fogva segíti a felkelésben, s végre az ő ujonnan nyert tisztjének a jelei tudtára adatnak.

Tábla Lozsinak neveztetik azon vendégség; melyet a Szabad Kőművesek magok közt tartanak. A Székmeister itt az első helyet foglalja el, s a gyertyák szüntelen három szeglet formára helyeztetve vannak. A tálak hármanként, ötönként, hetenként, kilencenként hozatnak fel; a palackok pedig és a poharak a vendég eleibe az asztra tétetnek. Annak-utánna négyféle egészség hozatik fel közakarattal, tudniillik az Ország Urának az egészsége, a Székmeisternek az egészsége és valamennyi Atyafiak egészsége. Ezek az egészségek szint anyi idő alatt és szint oly ceremóniával ivódnak, valamint a Katonáknál szokás, akiket mustrálnak; s ugyan azon szavakkal is szoktak élni. A palackokat puskapor tartóknak, a bort puska-pornak, s a poharakat ágyuknak nevezik. A beszélgetés a jó erkölcs és az illendőség törvényének alája van vetve, ott sem a Vallások külömbségéről, sem pedig az országlás dolgairól legkisebb emlékezet sem történik, s ki vannak rekesztve minden csufolkodások, s még annál inkább minden gorombaságok és rágalmazások.

(Sándor I.: »Sokféle«, I. köt. 109—116 l.)

Közli: Dr. J. E.

„Az emberiség templomát szabadon építjük“

A „Die Drei Ringe“ a „Lessing zu den drei Ringen“ csehszlovákiai nagypáholy közlönyének julius-augusztusi száma „hivatalos közlemények“ rovatban magyar szöveggel is a következő közleményt teszi közzé:

Valahányszor láncunk uj taggal bővül s első szabályos lépteit megteszi, emigy oktatjuk:

„Magadban kutass, magadon munkálkodj, tulajdon bensődből hozd fel színre az igaz emberiség mindazon kincseit, melyek ott még fel nem ismertén szunnyadnak. Ha e kincseket feltalálnod nem sikerül, úgy kezeid mindig üresen maradnak, azokba más mit sem tehet. — Az egyedüli mit érted tehetünk, s meg is teszünk: segítünk neked a keresésben.

Műhelyeinkben, kedves tv. — em, nagypáholyunk ölében, számos oly örökölt kincs nyugszik, mely nagy elődeinktől származik, telítve szépséggel, gazdagon bölcseségben és erőben. Mélyüljünk el egészen e kincsek meglátásába és felismerésébe, mert csak fel'emelkedhetünk és gazdagodhatunk általuk. Olyannyira tartalmasak, hogy a belőlük kisugárzó erő megsegíti a magunk építő munkáját, de azonfelül arra is képesít, hogy mások munkáját is örömmel akarjuk támogatni mindott, ahol segítségünket szívesen látják. Aki azt akarja, hogy háza erősen álljon, mélyre fektesse alapkövét a megszentelt hazai föld ölébe, oda, hol terméskő biztosítja hordképességét. A napi politika futóhomokja, mely szintjét óránként változtatja, nem alkalmas talaj oly ház emelésére, mely viharoknak is ellenáll. Örökjete a ház mesteradta stilusa felett, mert ellenkezik a szépség fogalmával annak keverése. A téglarakás egy s csupán csak egy telken történjék. Boltiv csak oda kerüljön, hol azt két erős oszlop tartja. Reped a boltiv, ha az oszlop inog, mindegy hogy mely irányban, mert ez az erő alapigazsága. Munkátok közepette őrizkedjete minden megkötöttségtől. Saját népetekben csak akkor fogtok gyökeret verhetni s körében munkálkodhatni, ha keresőknek hozzátok intézett bizalomteljes kérdéseire nyugodtan felelhetete: „elhatározásainkat külső befolyások nem irányítják, az emberiség templomát teljesen szabadon építjük.“

Mi is az igazság az emberi fajok körül?

Dr. B. L. tv.: előadása a Pax □-ban

I.

Mielőtt mai munkámat, az emberi fajok kialakulásának tárgyalását megkezdem, egy házi, azaz belső kérdésre szeretnék válaszolni. Egy kérdésre, melyet többen tettek föl és amely változataiban is körülbelül így szólt: „Mi köze van a szk.-ségnek a fajkhoz?“, vagy fordítva, mi köze van a fajoknak a szk.-séghez? Nem hiszem, hogy a kérdés feltevői abból a gondolatmenetből indultak volna ki, hogy *de strigis quae non sunt*, inkább azt hiszem, hogy a fajok kérdésének tárgyalását sem időszerűnek, sem kőművesi megmunkálásra alkalmasnak nem találják. Már pedig kedves tv.-eim, ha a kőművesség rendeltetésének meg akar felelni s hivatását teljesíteni akarja, rajta kell, hogy tartsa kezét az élet érverésén. S ha ma megtapintjuk ezt azt érverést, nem a lelki problémáknál, nem a gazdasági kérdéseknél fogjuk a legmagasabb láztüneteit konstatálni, hanem a fajok kérdésénél. Olyan magas romboló láztüneteket, melyek már-már az egész szervezet létalapjait támadják és veszélyeztetik és embert emberrel olymódon állítanak szembe, hogy a középkor rémséges gyűlöletei és kegyetlenkedései — az emberiség akkori és mai kulturszínvonalát figyelembe véve, — szinte eltörpülni látszanak. Akkor a kereszt jegyében a vallás volt a jelszó, ma a szvasztika jegyében *a faj, melynek szent nevében minden brutalitás, minden embertelenség dicsőséges tette magasztosul*. Akkor is az volt a szk.-ség kötelessége és szerepe, mint ma, hogy mint az igazság és igaztudás főlkent és beavatott lovagja szellemfegyverével harcba vonuljon és hirdesse az igazságot, *hogy minden vallás közös eredetű testvérvallás és csak gonosz szándékú emberi machináció tudta és akarja, olyan mélyre, olyan áthidalhatatlanra agitálni a szakadékot közöttük, mint ahogy azt ma teszi az evidensen egy törzsből elágazott testvérfajok között*. Ma sem maradhatunk tétlenül, szk.-esek. Keresnünk és hirdetniünk kell az igazságot, fel kell világosítanunk a félrevezetetteket, a rosszul informáltakat, de talán mégis jószándékuakat, csittitanunk kell a szenvedélyek tulmagasra csapó lángjait és meg kell védenünk az emberi méltóságot, a felebaráti szeretet isteni törvényét.

Szeretném, ha munkám további során valamit is el tudnék érni, így kitűzött célomból. Tudom, hogy nem könnyű a szerepem, tudom, hogy vágyam összetörik mihelyt szembekerül az élet kegyetlen valóságával, de hiszem, hogy a kőművesek igazságtisztelete és igazság befogadásra beállított lelkülete segítségemre lesz munkámban és így sikerül visszhangot keltenem a testvérszívekben, minden jószándékú emberekből.

Nagy Endre írta valahol, hogy furcsa, hogy a régi római császárok kétezer éves történelme milyen világosan, a pörusok és hajszálcsovek közelségében áll előttünk, viszont egyre több terület rekesztődik el Európában, melyről ma a rádió korában kevesebbet tudunk, mint amennyit Periklesz korában egy krétai sütömester tudott a kínai birodalomról.

A jövő történésze is hiába próbálja majd az egykorú könyvek és újságok közleményeiből kiánsni tájékoztató anyagát. A külföldi újságokban ködös, fantasztikusan eltúlzott pletykákat talál majd, a belföldi újságok pedig egyszólamú, állandóan forrponon tartott áradozásaikkal arról tájékoztatják, hogy az egész nemzet különvélemény nélkül örvengő rajongással húzta a diktátorok kocsiját, hogy aztán az extázis gyönyörével dobja magát a kerekék elé. Mert ma, amikor minden arc egyszínű, merev álarcá van kendőzve, emberről embernek beszélni csak a vonagló finton tud.

Már pedig én most emberről embernek akarok beszélni, mikor főm. tv.-ünk felszólítására a ma mesterségesen legnagyobbra felfujt problémáját, a fajok kérdését akarom veletek együtt megvizsgálni, de finton nélkül úgy a ti, mint az én részemről.

A finton kívül azonban abban is igaza van a főnti megállapításnak, hogy ha valaki csak kissé is belemerül a fajok kialakulásának, főleg eredetüknek vizsgálatába és az ezzel a kérdéssel foglalkozó irodalmi termékek csak egy részét is áttanulmányozza, belejut egy olyan chaosba, melyből csak az írók és tudósok különböző beállítottsága szerint alkotott teóriák és hipotézisek, de főleg fantáziák útján lehet az ugynevezett igazságra, a kiutrá rábukkani, de ezek is mindig egyénien színezettek. Két dolgot azonban már itt kezdetben is leszögezhetek, még pedig, hogy a legbiztosabb és legigazoltabb megállapítás sem föltétlen biztos és, hogy a köztudatban élő és a mindennapi életben, — még a művelt emberek életében is — használatos megállapítások, megrögződött meggyőződések egész biztosan hamisak. Talán csak céltudatosan hamisak? Csak egyben kell egy koncessziót tennem Nagy Endrével szemben, hogy t. i. ő csak 2000 évről ír, itt pedig sok százézerrel van szó.

* * *

A legszebb mesekönyvnek, a genezisnek, Mózes első könyvének megállapításait az ember keletkezéséről, teremtéséről mindnyájan ismerjük. Eszerint különböző emberfajtákról egyáltalában nem lehet beszélni és nem is beszél senki egész Noe három fiáig, Sem, Kam és Jafetig, akik valahogy, persze hogy hogy, azt nehéz lenne megmagyarázni, az emberiség 3 fő és egymástól jelentősen különböző fajtájának lettek az ősapjai. Általában Ázsiában Sem, Afrikában Kam és Európában Jafet utódai terjedtek el a bábéli nyelvzavarás után. Más magyarázat nem volt és nem is kerestt mást az emberiség, mert a budhista és a görög mitológia is isten teremtményeként látja az embert. Igaz ugyan, hogy a budhizmus a 8,400.000 istenteremtette élőlényfajta között 900.000 fajta embert különböztet meg (Helmuth von Glasenapp, Der Hinduismus). Így volt ez egész Darwinig, ki a fajok keletkezését sorozatos és fokozatos fejlődésben és a véletlenül tökéletesebbre fejlődött egyedek egymást keresésében és választásában látta meg. Nagyon komoly, okos tudósok azonban dacára, hogy Darwin tana az idők folyamán elfogadott és elég jól bizonyított igazsággá nőtt, még ma is tagadják e tanok helyességét és az embert, mint kész embert látják megjelenni a földön. Bizonyítékaik nem is olyan egyszerűen eldobhatók, de Darwin igazságának ma már, ha nem is teljes, de annyi kézzel fogható bizonyítéka van a megtalált csontokban és rajzokban,

hogy komolyan csak az ő igazságait fogadhatjuk el: Azonban, mint azt a régi korok hagyományainak, írásainak kutatói oly sokszor konstatálják, hogy a régi írások, szájhagyományok a való igazságot tartalmazzák, de a felismerhetetlenségig eltorzítottan, így a három ősapára vonatkozóan itt is van egy újabban mindjobban terjedő és nagyon érdekesen és meggyőzően bizonyított nézet, t. i., hogy az emberiség tényleg három ősapára vezethető vissza. Mégpedig úgy, hogy a három emberformájú majom, az orang-utan, a csimpánz és a gorilla a fejlődés során külön-külön is elérte az emberfokot és még ma is megláthatók a három ősapának jellegzetes sajátágai az egyes nagyobb embercsaládoknál, pl. a mongolok föltétlenül az orang-utan leszármazottai. Innen van aztán az emberiségnek 3 fő típusra osztható arculata is, amit Linné nagyszerűen így jellemez:

Az európai: könnyelmű, éleslátású, találékony, törvények által lehet kormányozni.

Az ázsiai: kegyetlen, pompaszerető, fősvény, vélemények által lehet kormányozni.

Az afrikai: ravasz, lusta, nemtörődő, erőszak által kormányozható.

Ezt a három arculatát az emberiségnek láthatjuk London, Páris és Berlin utcáin, de megtalálhatjuk ugyanezen nagyvárosok állatkertjeiben is, a lármás, erőszakos, kéjhajhász csimpánzban, a méltóságteljes, filozofikus és önmagával beérrő orangban, a lusta, ravasz és brutális gorillában. Mindenhől közöttünk élnek ezek a típusok és keresik a számukra legmegfelelőbb külvilágot, társaságot és ilyen messziről magukkal hozott, alaptermészetüknek megfelelően viselkednek és élnek életüket. Mert az átöröklés határozott törvénye szerint semmi sem veszhet el abból, ami egyszer egy élet vérkeringésébe belekerült. Lehet, hogy egyébb és más tulajdonságok tömegében jelentéktelenné válik, de mint csirája akár a jónak, akár a rossznak megmarad az eleven táptalajban és bizonyos kiváltó momentumokra bármikor új fejlődésnek indulhat.

Idióta, tehát a fejlődésben visszamaradt egyedeknél pedig egyenesen föltűnően kiűt valamelyik ő, bármilyen magasra fejlett nép kebelében születik is az illető.

A fejlődés további során folytonos differenciálódás, de nem új fajképződés az emberiség sorsa. Új fajképződésről azért sem lehet beszélni, mert akkor meddő ivadékok keletkezhettek volna csak, mint a ló és szamár keveredéséből származó öszvérek. Ám az ember minden fajtája vigan keveredhetik és keveredve differenciálódnak is. A differenciálódás azonban nemcsak keveredés útján történik. Éghajlat, táplálék, az életküzdelmek különbözősége, kulturális elszigeteltség, mind-mind okai a differenciálódásnak. Hogy ez a differenciálódás mily gyors, arra érdekes Franz Boas kimutatása, hogy az Észak-Amerikába bevándoroltak koponyája már a következő generációban megváltozik, vagy pl., hogy Ausztrália Darling vidékére bevándorlott britt származású emberek, ott igen nagyra megnőnek. Itt szemünk előtt is, a sport, az életfőfogás, a szépségideál változása saját generációnkat differenciálja egész jelentősen és szemmel láthatóan.

Az emberfajta megosztását csak az utolsó 50—60 évben kezdték a differenciáció szempontjából vizsgálni és így 4 főcsoportra osztani az emberiséget. De kétségtelen, hogy mindezek a csoportok keverékfajta és

hogyan van néhány kisebb csoport, mely a 4 csoport egyikébe se osztható be. Fajtákról tehát csak, mint nem tisztákról, mint fajtcsoportokról beszélhetünk, mert még a főcsoportok is átmennek egymásba.

Európában a Földközi-tenger környékén és Nyugatáziában évezredek óta éltek fehér népek, az u. n. kaukázusiak. Ezek 3 alcsoportra, az északi szőkék, az átmeneti alpesiek és déli sötéthaju fehérek csoportjára oszlanak. Ez utóbbiakat mediterrán, vagy ibéri fajtának is nevezik. Kelet-áziában és Amerikában a sárgabőrű, sima, feketehaju fajcsoport uralkodott. Afrikában a négerek, Ausztráliában, Ujguineában a primitív fekete austráloidok. De mint mondtam, e négy főcsoport egész sereg kis népcsoportot figyelmen kívül hagy és a főcsoportok egymástóli elhatárolása egyáltalán nem tökéletes.

Griffith Taylor arra gondol, hogy a mongol típus az árjának nevezett típusból alakult ki, amely közös alapja volt úgy a mongolnak, mint az északi fajtának. Az árja szó onnan ered, hogy a 3 legfelsőbb indiai kaszt nevezte így magát. Szanszkrit nyelven az árja szó szabadot, nemest jelent. Így nevezték magukat a perzsák is. Ma etnografiai alapon árjának nevezzük az indo-germán népek és nyelvek összes csoportjait kivétel nélkül.

Elliot Smith „Az ősi kulturák vándorlása“ című művében k. b. ezt írja: Az egész földön úgy látszik külön neolitik (csiszolt kőkorszak) kultúr-típus volt elterjedve, amelynek jellemvonásai sokkal hasonlóbbak egymáshoz, semhogy különböző vidékeken külön-külön fejlődhetek volna ki. Ez az egyetemes kultúra magában foglalta a mediterrán faj lakta területeket: Elő- és Hátsóindiát, a Csendes-Oceán kínai partjait és azontúl Mexikót és Perut is. A neolitik kultúrának ezt a sajátos fejlődési formáját, melyet a szerző *heliolit*, napkőkultúrának, a neolitik kultúra egy alcsoportjának nevez, a következő érdekes szokások jellemzik: 1. a körülmetélés, 2. a couvade, az az érdekes szokás, mely gyermek szülésekor az apát fekteti gyermekágyba 3. a kenegetés, 4. mumiák készítése, 5. megalit emlékek emelése, 6. a gyermek fejének mesterséges eltorzítása, 7. a tetoválás, 8. a kigyó és a nap vallási kapcsolata, 9. a szvasztika, a horogkereszt szerencsét hozó symboluma. *Elliot Smith* ezeket a szokásokat a Földközi tenger, India és a Csendes-Oceán egész területén nyomon követte. Ahol az egyik szokás él, ott többnyire a többi is előfordul. Krisztus előtt 15.000-től Kr. e. 1000-ig lassacskán, fokozatosan az egész világ melegebb öveire ráterjed ez az akkori legmagasabb kultúra, melyet barna emberek terjesztettek és amelyet az arab sivatag szemita nomádjai is átvettek. A XVIII. században, mikor ez a kultúra őshazájában már a fejlődés egy sokkal magasabb fokát érte el, Kelet-India, Melanezia és Polinézia sok népét az először hozzájuk jutott hajósok még ezen a heliolit kulturfokon találták.

Nem megyek mélyebben bele a tudósok által ilyenformán kutatott és ilyenformán elhatárolt népfajok keletkezésének és további fejlődésének tárgyalásába, mert csak más tudósok máshonnan hozott bizonyítékaival szolgálhatnék, de megállok itt egy pillanatra, hogy az eddig (Kr. e. 1000 évnél tartunk) mondottakból leszűrjük az eredményt:

Különálló emberi fajok csak teljesen zárt területen és különös klimatikus és életviszonyok között tudtak kialakulni. De amint a terület meg-

nyílt, felfedeződött, már kezdődött a más fajok, azaz helyesebben a más-hol differenciálódott fajok beszívargása, a keveredés és a magasabb kultúra uralomra jutása. A népek története nem más, mint a fajok keveredésének hatalmas romantikája. *Huxley* már régen megállapította, hogy az egyiptomiak és India dravidái közös eredetűek és hogy Indiától Spanyolországig nagyon széles övben barnabőrű emberek éltek. *Tehát tisztá fajokat elképzelni csak úgy tudnánk, ha évezredes izoláltságot is hozzájuk tudnánk képzelni.* Ilyen izoláltság hosszú időn keresztül csak nagyon ritka, eldugott helyeken volt lehetséges, mert lélekvesztőiken, kanoeikon a barnabőrű emberek messze tengereket is bebarangoltak, mindenütt keveredve és elszórva egyéniségük és kultúrájuk nyomait, melyek ma is megtalálhatók és felismerhetők. *Huxley szerint ezek a barnabőrű emberek voltak az ősi neolitik kultúra fátylahordozói, a civilizáció megteremtői és a mai modern népek ősei.* Az északi és mongol népek talán csak északnyugati és északkeleti ágai ennek az alaptörzsnek.

* * *

Dr. Langdon Down, ki az idiotákat és gyengeelméjűeket először osztotta be az orvostudományban, ezeknek a szerencsétlen, fejlődésben visszamaradt egyedeknek az ethnologiai tulajdonosságai szerint megállapította, hogy Angliában, Németországban egész csomó idiota van, kik külsejük és magatartásuk után az ethiopiai vagy negroid fajhoz tartozók és főleg egész nagy számban vannak a tipikus mongolok, függetlenül attól, hogy azok a személyek, kiktől származnak, milyen magas társadalmi fokon állanak és mennyire tiszta angol-szászok, germánok, vagy franciák kinézésükben és minden életnyilvánulásukban. És *dr. Langdon Down* óta a világ minden elmegyógyintézete megkülönbözteti a mongoloid, a kalmük stb. típusokat. Nemcsak az idioták mongoloidsága található meg azonban, hanem írók, orvosok és művészek már régóta tudják, hogy Nyugateurópában számos személyiség van, kiknek külseje határozott mongol típusú, és ezek rendszeren egész originális, nagy tehetségű emberek, kiváló színészek, politikusok, sikeres miniszterek stb. *Pl. Lansig* amerikai államtitkár 1921. márc. 12.-én a *Times*-ban egyikét kora legtehetségesebb és leghiresebb franciáinak, *Clémenceaut* így írja le: „Arcvonásai, bőrszíne és termete egy kínai mandarinra emlékeztetnek a régi birodalomból stb. stb. kitünő típus; hatalmas intelligencia stb. stb.“ Maguk a franciák pedig „le vieux tatar“ *becéző nevet adták neki.*

Ezek után nézzük, hogy is állunk a nyelvek után való beosztással, mert egy időben a filologusok már már összekeverték a nyelvet a fajtával. A közös nyelv azonban csak azt jelenti, hogy az azt beszélő népek valamikor erősebben keveredtek egymással, ami *Wels* szerint *nem a közös eredetet, hanem a közös jövőt mutatja inkább.* *Cornwal* lakói pl. már teljesen angolok és elfelejtették az ősi kelta nyelvet.

Az indo-európai, vagy árja nyelvcsalád, mely magában foglalja az angol, francia, német, spanyol, olasz, görög, orosz, örmény, perzsa és különböző indiai nyelveket stb. beszélő népeket, nem különböző, magukban álló nyelvekből áll, hanem ugyanazon nyelvnek különböző változataiból. És dacára, hogy ezen árja nyelvektől teljesen függetlenül fejlődött ki a

szemita nyelvcsoporthoz, mert a neolitik korban az ósárják és az ősemíták úgyszólván két külön világban éltek és nem érintkezhetek egymással, valamikor mégis együtt kellett hogy legyenek, mégis együtt kellett indulniok, vagy hosszabban találkozniok kellett, mert a héber és az arab nyelv is sokban rokonságot mutat az árjával. Hogy később sűrűn érintkeztek, azt már biztosan tudjuk, mert pl. a Földközi tenger partvidékein már a történelmi idők kezdetén harcban, vagy kereskedelmi kapcsolatban álltak egymással az árja és semita nyelvet beszélő népek. Van még egy más lehetőség is e tényleges rokonság magyarázatára, amit ma még nehéz lenne bizonyítani, de ami mellett sok valószínűség szól: hogy t. i. az árja nyelvek őscsoportja az őshamita nyelvből ágazott el, azonban még azelőtt, mielőtt az ősemita nyelv szintén kiágazott belőle és külön fejlődési útjára indult. *A fajanthropologia szempontjából pedig, mint már láttuk, mindkét csoport közös eredetű és úgy az árja, mint a semita nyelveket beszélő népek a kaukázusi fajtához tartoznak, csak hogy egyik az északi, másik a mediterrán alcsoportokhoz sorolható inkább és jelegzetesebb különbségeket mutató fiziognómiájuk, nagyobb eltéréseket mutató nyelvük csak a viszonyok folytán bekövetkezett erősebb specializálódást, differenciálódást mutatják.*

Miután azonban a nyelv nem jelenti a fajtát is, ezen munkám keretében a többi nyelvcsoporthoz nem célozom foglalkozni. Itt azonban még egy igen érdekes és régebben mesének tartott eseményre is rá kell mutatnom.

A VII. században a nagy népvándorlás még nem fejeződött be mikor a Chazarok a Kaukázus Perzsia felé eső lejtőiről kiszorítva, Ázsiából Európába vándoroltak és a Kaspai tenger, a Volga és a Don területén egész a Fekete tenger partjáig megalapították a VIII. században már hatalmas Kazár birodalmat. Ez a birodalom Bizanc és az oroszok folytonos támadásai dacára a X. század végéig tartotta magát és számos hódító hadjáratot is viselt. Bulan chazar király a monda szerint a mohamedán, a zsidó és a keresztény tudósok vitája után egész országával a zsidó hitre tért át és a zsidó hitre tértek át országának számos törzsei is, mint az allanok stb. Bulan utódja, Obadja Chagan a zsidó hit további terjesztése körül is érdemeket szerzett. A zsidók történetének ez a nehéz problémája a legújabb kutatások során megtalált kéziratokkal eldöntöttnek vehető. Genisa kincseskamráiban és a British Muzeum-ban megtalált és meglévő eredeti és korbéli kéziratok, pl. Joseph kazár királynak Chasdai ibn Schapruthoz küldött írása, mindenben igazolják a XII. század híres íróinak elbeszéléseit és a szájhagyományokat. A X. század végén azután ez a nagy zsidó birodalom Bizanc és az orosz koncentrikus támadásának nem tudott többé ellentállani, feloszlott és lakói az „Ost-Judok“, a keleti zsidók főtömegeivé lettek. Valószínű, hogy a vörös hajszin is velük került közéjük. *Tehát a legmaradibb zsidó tömegek tiszta árja fajból származtak a zsidók közé.* A kazárok különben a magyar honfoglalásban Árpád vezérlete alatt, mint nyolcadik törzs egy nagyobb csoportjukkal szintén résztvettek.

* * *

Azok a világhírű tudósok és kutatók, kiknek műveit tanulmányoztam és akiknek műveiből a fajra és a nyelvre vonatkozó megállapításokat vettem, mindig megállanak azoknál a régmúlt időknél, melyekben egy-egy faj vagy fajcsoport, nyelv vagy nyelvcsoporthoz elindulását a történelem előtti

idők kutatásra oly nehéz talaján végre megtalálják és megtalálva, csak addig követik, azokat hátrahagyott nyomaikon, míg a történelem biztos feljegyzései nem veszik át kutató szerepüket. De ennél a pontnál mintha megcsappanna az emberiség kíváncsisága és érdeklődése a fajok további sorsát illetőleg, egész az utóbbi évtizedekig. *Prof. Walter Scheidt*, az új Németország egyik legnagyobb fajkutató tudósa pl. ezt a tényt így írja meg: »Bizonyos idők előtt művelt embereket is külön kellett arra figyelmeztetni, hogy az embernek is van fajkérdése, ami iránt éppen úgy illene érdeklődni, mint a disz- és gazdasági-növények és háziállatok faja iránt. Ez az idő szerencsére — mondja ő — most már elmúlt. Ma már senkisé gondol arra, hogy a faji kérdés épen az embernél mellékes. A fajismeret tudománya az utolsó 30 évben olyan biztos eredményeket ért el, hogy mindenkinek megérthetővé tudja tenni a fajismeret alapvonalait és pár év vagy évtized múlva megbízható képet fog adhatni az embernek fajszerinti alakulatára némely országban.« És miután megállapítja, hogy a modern tudomány szerint *faj egyenlő az öröklött alaptulajdonságokkal* és hogy ez az öröklés az embernél ugyanolyan szabályok szerint történik, mint az a virágokra a múlt század 60-as éveiben Gregor Mendel ágostonrendi páter megállapította, megkezdi érdekes törvényszerű szabályainak felállítását és ezek fejtegetését, mert szerinte a fajismeret már az exact tudományok sorába emelkedett és kb. ezeket mondja el:

Az átöröklés és alkalmazkodás kutatása derítik ki az öröklött alaptulajdonságok sorsát nemzedékeken keresztül és mutatják meg, hogy bizonyos tulajdonságok az öröklött alaptulajdonságok közül a környező külvilág kiváló befolyása alatt miként halmozódnak és miként formálják az idő és helyre tipikus rászt és annak testi és lelki beállítottságát. Vagyis a fajismeret ott kezdődik, ahol a típuskülönbségek felismerése és megmagyarázása kezdődik az emberek között. Ezek a típuskülönbségek azonban nagyon változatosak. Végeredményben minden falunak, foglalkozásnak, társadalmi osztálynak, családnak megvan a maga típusa és hogy egy növény- vagy állattenyésztő csak pár generációból tudja kívánságainak megfelelő átlagtypust (Durchschnittserbbschaffenheit) kitenyészteni, úgy egy népi »rász« kialakulása is generációkon át, folyton alakulva történik. Ebben a folytonos alakulásban hová lesznek aztán az alapfajok, mint az északi faj, a mediterrán faj, az európai faj, stb., erre a kérdésre megint nem könnyű a válasz. Mert amint a professzor írja, kellő elővigyázattal le lehet olvasni egy emberről bizonyos jelek, azaz jegyekből, hogy fajkeverék-e, de az is igaz, hogy nem kell hogy minden ember, kinek ezek a megismertető jelei nem tiszták, feltétlenül fajkeverék is legyen. *Mert fajtisza népek sem fajtisza emberekből tevődnek össze és olyan nép, mely csak fajtisza emberekből áll, nincs és nem is volt soha.* Ezenkívül az emberek megváltoztatják külvilágukat és a külvilág az embereket, és azért az egyes fajok elnevezése annak a földrajzi területnek a neve után történik, ahol az illető faj kitenyésződött, azaz helyesebben kitenyészette magát. A kialakulás idejének megjelölése is fontos azonban, mert pl. északi, vagy akár európai fajról egyáltalában nem beszélhetünk egy bizonyos idő előtt, mert Európát még jég borította akkor, mikor más területeken már rég nagy emberi települések voltak. Tehát az összes európai emberfajták bevándó-

rott, különböző fajtájú ősből már itt tenyésztették ki magukat az ilyen fajkitenyésztés már jól ismert szabályai szerint és ismert külső tényezőktől befolyásoltan.

Hamis az a felfogás is, hogy minden rossz, amit a történelem megír, a fajkeveredésből származik. A népek kulturképességének, ezen öröklött faji tulajdonságnak megkisebbedése degenerációs tünet, ahogy azt a kínai falon belül élő 400 milliós kínai népnél láthatjuk és amit éppen a fajfel-frissítés, a keveredés tud ma feljavítani ismét, mindahogy minél nagyobb, minél szélesebb keveredés, kereszteződés fejlesztette nagygyá a ma vezető nemzeteit is. Ezért hamis az új Németország »Rassenhygiene«-je úgy kiindulásában, mint várt eredményeiben. Ezeket a következtetéseket azonban már én, az orvos és nem Scheidt professzor vonta le. Ő az eddigi keveredésekből és hozzáalakulásokból kialakultat, mint az eddig létező leg-tökéletesebbet, legszebbet és legnagyobb képességűt ezután már tisztán akarja tovább tenyészteni és így mindig magasabb és magasabb, önhitebb és önhitebb régiókba emelni.

Aber: Sind nun die Elemente nicht
Aus dem Komplex zu kennen,
Was ist denn aus dem ganzen Wicht
Original zu nennen? *Goethe.*

(Folytatjuk).

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG

Az ujjáéledő munkaközösségi munka

Az eltelt munkaév különböző okokból jánosrendi pp-ink munkájába, különösen a közös célkitűzések felé haladó tevékenységbe, bizonyos ellankadást hozott. Ez azután elkedvetlenítően hatott az egyes pp belső munkájára is és valamennyi keleten csaknem egyidőben jelentkezett a kívánság, hogy munkaközösségünk ujjászervezésével igyekezzünk az idők parancsolta tennivalókat intenzivebb és tervszerűbb megmunkálás alá venni.

Augusztus végén néhány Braşov közelében üdülő tv. kezdeményezésére minden formalitás mellőzésével összeültek a négy legközelebb eső p munkaközösségi megbízottai és két napon át folyó, minden részletre kiterjedő megbeszélés rendén javaslatot készítettek a Szövetség és annak kebelében működő valamennyi tt pp számára a munkaközösség ujjászervezéséről. Ezt a javaslatot azóta minden páholy megkapta s lényege az, hogy valamennyi keleten öttagu és a központi ugyancsak öttagu bizottsággal állandó összeköttetést tartó munkaközösségi bizottság alakuljon. A központi bizottság külön költségvetéssel és munkaprogrammal dolgozik. Munkaprogramját megküldi valamennyi tt pp-nak és ezek ugyancsak megküldik a központnak idejében a maguk programját. Ezek egyeztetése és valamennyi pp-al való megismerttetése, vándorelőadók beállítása, egyes fontosabb kérdésekre pályadíjak kitűzése a páholyok közti érintkezést állandó üzemben tartja és a páholymunka ütemét ezzel élénkebbé teszi. Javasolja a pp-nak, hogy minden munkájuk kezdetén, a munkatábla és a

szövetség tábláinak letárgyalása után, legalább tíz percet szenteljenek a munkaközösség javaslataira is, hogy ilyenképpen a tít figyelme és érdeklődése mindig ráterelődjék a közösség munkájára. Valamennyi tít érezze, hogy a saját p-án kívül tágabb közösség tagja, melynek messzebbnéző és közös munkával megközelítendő célkitűzései sem téveszthetők szem elől. A központi munkaközösségi bizottság (KMB) valamennyi kezdeményezése egyszerű javaslat csupán, melyeknek fontosabbjai, az egyes keleteken történt megvitatás után kerülnek a kéthavonként tartandó munkaközösségi értekezlet elé, hogy ott újra átvitatta és megfelelő formába öntve a pp-összeségének javaslatakat kerüljenek a Szövetség elnöke elé, aki azokat a tárgy természetét szerint maga hagyja jóvá, vagy az évente összeülő konvent elé terjeszti határozathozatal végett.

Miután az aradi Concordia kiküldöttei addig is, míg az újjászervezett alakban működő munkaközösség valamennyi p-részéről jóváhagyást nyer, a KMB költségeire jelentékeny összeget ajánlottak meg, a KMB megkezdhette működését és hetenkénti összefüveteleiről hetenként táblákban tájékoztatja a tít pp-bizottságait. A KMB megbeszélésein az az öröndetes vélemény alakult ki, hogy az új szervezeti forma komoly lendületet vihet Szövetségünk munkájába. Egyrészt módot ad a KMB-nek nagyobb perspektívájú program kidolgozására, másrészt az állandó összeköttetés révén munkája hatását az egyes pp-ra állandóan ellenőrizheti ehhez képest szabályozhatja, módosíthatja. Már a rendelkezésére álló, aránylag csekély költségvetési keretben is megvannak az eszközei kisebb kezdeményezések megalapozására. Így mindjárt elsőnek három igen fontos szék kérdés megvilágítására és konkrét javaslatokat tartalmazó feldolgozására három pályadíjat tűz ki. A pályázati feltételek a legrövidebb időn belül szétmennek valamennyi tít pp-hoz és a KMB reméli, hogy már ezzel jelentős lökést adhat különösen a fiatalabb tít érdeklődésének közös problémáink irányában.

Fischhoff Leo tv.:

Folyó évi augusztus hó

11.-én Fischhoff Leó tv.: az Ö.: K.: k.: 23 éven át volt a Szövetség és a „Pax“ páholy tagja és ezen idő alatt segítő készséggel gyakorolta a jótékonyt és nemes emberszereztől áthatva igyekezett a szék.: eszméket szolgálni. Mint a Sannicolaul-Mare-i Kereskedők Egyesületének elnöke kartársai érdekében igen eredményes tevékenységet fejtett ki. Ezen önzetlen munkálkodás jutalma volt az a kitüntetés, mely őt a „Meritul comercial și industrial cl. I.“ érdemrend adományozása által érte.

Ugy élt, amint az igaz szabadkőműveshez illik. Mindig és mindenhol teljesítette kötelességét. Míg köztünk egy is lesz, ki őt ismerte, addig emlékezete velünk marad.

Jakobi Arnold tv.:

ki 1903. évi május

hó 8-án a „Pax“ (Akkor még „Lonsoczy“) □.-ban vétetett föl a Szövetségbe, folyó évi augusztus hó 14-én az Ö.: K.: k.: 33 éven át, ha egészségi állapota megengedte, élénk részt vett a □.-életében és annak 1912—13-ban helyettes főmestere is volt. A közéletben főleg a sportkörökben fejtett ki eredményes tevékenységet. Így az ő nevéhez fűződik az országos hirnévre emelkedett Chinezul (Kinizsi) sportegylet alapítása is.

Derült kedélyével és humorával igen sok barátot szerzett magának. A tv.-i körben az őszinte megbecsülés és a tv.-i szeretet övezte. Jó és hűséges tv.: elvesztését siratjuk benne.

Szabadkőműves államfők. A genfi *Bulletin de l'Association Maçonnique Internationale* érdekes cikket közöl a szk. átlamfőkről, akik közül főbbnek a nevét is felsorolja. Az élő uralkodók közül mindenekelőtt VIII. Eduard angol királyt említi meg, aki 1919 május 2-ikán látta meg a világozsgogót a »Household Brigade No. 2614« páholyban. Két évvel később mester lett és 1924-ben felügyelővé választották, amely méltóságba a Connaughti herceg, az angol páholyok nagymestere avatta fel őt. Még ugyancsak 1924-ben Surrey grófság páholyainak provinciális nagymestere lett és 1925-től fogva a »St. Mary Magdalena« és a »Friendship and Harmony« páholyok főmestere. A skót nagypáholy 1924-ben tiszteletbeli tagjának választotta és a közeledő 200-ik alapítási évforduló megünneplése alkalmából nagymesterré készül választani.

VIII. Eduárd királyon kívül más három európai uralkodó tartozik még a szk. testvéri láncba. V. Gusztáv svéd király, aki a svéd szabadkőművesség nagymestere, X. Krisztián dán király, a dán szabadkőművesek nagymestere és II. György görög király, aki száműzetése alatt egyik londoni páholyban lett a tagja.

A folyóirat beszámol arról is, hogy az Egyesült-Államok elnökeinek nagyrésze szabadkőműves volt. Ime a névsor: Washington György (1732-1799), James Monroe (1758-1831), Andrew Jackson (1767-1845), James K. Polk (1795-1849), James Buchanan (1791-1868), Andrew Johnson (1808-1875), James A. Garfield (1831-1881), William Mac Kinley (1844-1901), Théodore Roosevelt (1858-1918), William Howard Taft (1857-1930), Warren G. Harding (1865-1923) és Franklin De-

lano Roosevel, a jelenlegi elnök (született 1882-ben). Nem voltak az elnökök közül szabadkőművesek Woodrow Wilson, Calvin Coolidge és Herbert Hoover, a jelenlegi elnök három elődje.

Franklin Delano Roosevelt elnök a newyorki „Holland Lodge No. 8“ tagja 1911. óta. Három fia szintén szabadkőműves, Roosevelt elnöksége alatt látták meg a világozsgogót a new-yorki „Architect No. 519“ páholyban, amikor a szertartásokon az elnök is résztvett.

Az amerikaiak büszkén vallják, hogy a függetlenségi nyilatkozat aláírói között szintén egész sor szabadkőműves volt. Köztük olyan nevek, mint Benjamin Franklin és John Penn.

Anglia.

A Londonban dolgozó Külföldi páholyok ünnepi munkája. A Londonban dolgozó hét Külföldi páholy (Anglo-Foreign Lodges), melyek angol alkotmány alatt értékes munkát végeznek a nemzeti különbségek áthidalására, május második felében közös ünnepi munkára ült össze. Az ünnepi munka, mely a „La France“ nevű francia páholy jubileumául is volt tervezve, már a múlt évben esedékes volt, de az angliai páholyok kalapácsvezető helyettes nagymestereinek, Lord Amptilnek halála miatt elhalasztották. Az ünnepi munkán 400 tv. vett részt. A munka vezetése a jubileumát ünneplő „La France“ páholyra hárult. Az angliai páholyok új helyettes nagymestere, Earl of Harewood, aki szintén résztvett a

munkában, beszédében az ünnepséget a szabadkőművesség univerzálitása egyik szép bizonyítékának nevezte. Az ünnepi munka ugyanis négy nyelven folyt. Az Angliához való ragaszkodás, ahol annyi külföldi származású testvér új öthont talált, megleghangu beszédekben és az angol nemzeti himnusz közös eléneklésében nyert kifejezést.

Királyi lánynevelő szabadkőműves intézet. Az angliai „Királyi lánynevelő szabadkőműves intézet” alapításának 184-ik évfordulóját most ünnepelték meg Angliában. Az ünnepségen 19 Provinciális nagymester és 180 más dignitárius vett részt. Earl of Harewood helyettes nagymester vezette az ünnepi munkát. Az intézmény javára megindított gyűjtés 180.276 font sterlinget (mintegy 100 millió lejt) hozott. A londoni gyűjtést, mely a legeredményesebb volt, H. F. C. Crookshank százados tv. jelenlegi bányaügyi miniszter vezette.

Svájc.

A svájci szövetségi tanács elutasította a szabadkőművesség betiltását kérő kezdeményezést. Megirtuk már, hogy Svájcban a szabadkőművesség ellenfelei, akik a szomszédos nemzeti szocialista Németországból erős támogatásra találnak, az alkotmányban előírt szavazatok megszerzésével népszavazási kezdeményezést nyújtottak be a szabadkőművesség betiltására. A kezdeményezéssel a szövetségi tanács hosszu ideig nem foglalkozott, míg most végül elővette a kérdést és visszautasítást ajánló véleményezéssel tette át a képviselőházhoz. A véleményezés szerint a szabadkőművesség ellen felhozott vádak alapos megvizsgálás után is minden tekintetben alaptalannak bizonyultak és nem igaz az

sem, hogy a svájci hivatalnokok között levő szabadkőművesek bármilyen tekintetben ártalmasok lennének az államra. A szövetségi tanács ilyen állásfoglalása után a szabadkőművesség elleni indítvány sorsa mégpecsételtnek is látszik.

Csehszlovákia.

Három nagy szabadkőműves.

A „Lessing zu den drei Ringen” nagypáholy szövetségi naggyűlését követő vakoláson F. tv. Pozsony keletéről magyarul elmondott üdvözlő szavai után, német nyelven beszélt a királyi művészet jelentőségéről, amely kifejezésre juttat mindent, ami emelkedett az emberben. Három csehszlovákiai nemzet fiai egyesülnek a szabadkőművességben közös és eredményes munkára. Három férfit szolgálhat példaképül ehhez a munkához. Egyik Komensky a XVII. századból. Másik Lessing, akinek nevét a nagypáholy viseli, a XVIII. századból. A harmadik Kossuth, a XIX. századból, egyike az elsőknek, aki a közép-európai federáció gondolatát fölvetette. Kossuth eszméi a politika humanizálásáról — mondta a felszalaló tv. — sok hasonlatosságot mutatnak Masaryknak ugyanerre a kérdésre vonatkozó eszméivel.

Egyesült-Államok.

Szabadkőműves célok. Az Egyesült-Államok szabadkőművességének egyik központi szervezete, a „Scottish Rite News Bureau” ujságszolgálatában a következő pár tömör mondat tal jelölte meg a szabadkőművesség céljait:

„Az emberi haladás ügye a mi ügyünk, az emberi szellem felszabadítása a mi legfőbb kívánságunk, az emberi öntudat szabadsága a mi küldetésünk és minden nép egyenlő jogainak biztosítása minden téren a mi munkánk végcélja”.